

Valtioneuvoston yhteistyöehdotus muutostukiprojekti

Aluehallitus 03.03.2025 § 74
1406/02.02.01/2025

Valmistelija rahoitus- ja investointijohtaja Petrus Kukkonen, puh. 050 461 7820

Selostus Orpon hallitus on syksyn 2024 budjettiriihen yhteydessä todennut, että hallitusohjelmassa sovittujen ohjauksen ja rahoitusmallin vahvistamisen toimenpiteiden sekä norminpurun lisäksi hallitus tiivistää seurantaa ja vuoropuhelua hyvinvointialueiden kanssa.

24.9.2024 kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen kertoi tiedotustilaisuudessa, että kuusi hyvinvointialuetta otetaan tiiviimpään ohjaukseen. Nämä kuusi aluetta ovat Itä-Uudenmaan, Kanta-Hämeen, Keski-Suomen, Lapin, Satakunnan sekä Vantaan ja Keravan hyvinvointialueet. Alueiden valinta perustui kokonaisarvioon, joka tehtiin pohjautuen alueiden talouden tilanteeseen, arvioon vuoden 2025 rahoituksesta ja tulevien vuosien sopeutustarpeesta sekä alueiden omiin arvioihin muutosohjelmiensa toimenpiteiden kustannusvaikutuksista ja niiden toteutumisesta. Alueiden valintaperusteita ei ole validoitu, kun kokonaisarviota on laadittu ministeriössä.

Tiiviimpi ohjaus alueille on todettu olevan vapaaehtoinen, joka ei ole lakisääteistä ohjausta eivätkä ensivaihe hyvinvointialuelain (611/2021) 123 §:n mukaiselle arviointimenettelylle.

Valtionvarainministeriö on todennut, että muutostukiprojekti perustuu ns. sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan voimaannpanolain (616/2021) muutostuki-pykälään (66 §): ”Sosiaali- ja terveysministeriö, valtiovarainministeriö ja sisäministeriö tukevat kuntia ja kuntayhtymiä sekä perustettavia hyvinvointialueita uudistuksen valmistelussa ja toteutuksessa. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos osallistuu osaltaan sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmisteluun ja toteutukseen asiantuntija-apua antamalla.”

Alueiden alustavat tilinpäätöstiedot vuodelta 2024 ovat vahvistuneet helmikuussa 2025. Kanta-Hämeen hyvinvointialueen tilinpäätösennuste on merkittävästi parempi, kuin talousarviossa ja aikaisemmissa ennusteissa on arvioitu. Kanta-Hämeen hyvinvointialueen vuoden 2024 tilikauden alijäämä on noin 79 e/asukas pienempi kuin tilikaudella 2023. Tilikauden tulos on 20,7 M€ (n.122 €/asukas) parempi kuin aluevaltuuston hyväksymässä talousarviossa 19.12.2023 § 108.

Kanta-Hämeen hyvinvointialueen talouden tasapainottamisohjelmien toimeenpano jatkuu suunnitellusti tilikausilla 2025 ja 2026. Kanta-Hämeen hyvinvointialueen aluevaltuusto on 17.12.2024 § 108 hyväksynyt taloussuunnitelman, jonka tavoitteena on kattaa tilikausina 2023 ja 2024 syntynyt alijäämä vuosina 2025–2026 hyvinvointialuelain 115 §:ssä säädetyn mukaisesti. Osana talousarviovalmistelua on tunnistettu myös riskejä talousohjelmien osalta. Alueen näkökulmasta merkittävin riski on rahoitusjärjestelmän ennustamattomuus. Rahoitusjärjestelmän ennustettavuuteen alue ei voi omilla toimenpiteillä vaikuttaa.

Kanta-Hämeen hyvinvointialue on käynyt alustavan neuvottelun ohjaavien ministeriöiden kanssa 15.11.2024. Tilaisuuteen osallistui hyvinvointialueen aluehallituksen ja aluevaltuuston puheenjohtajisto sekä hyvinvointialueen johtoryhmän jäsenet. Neuvottelussa käytiin läpi kokonaisarvion taustalla olevat laskelmat, jotka eivät olleet ajan tasalla. Valtionvarainministeriön tilannearviot on tehty osittain kesäkuussa 2024 tehtyjen tilinpäätösennusteiden pohjalta. Kesäkuussa 2024 Kanta-Hämeen hyvinvointialueen varovaisuusperiaatteella tehdyssä tilinpäätösennusteessa arvioitiin, että tilikauden 2024 alijäämän ennustetaan nousevan yli 80 M€. Tilinpäätösennusteiden laatimisen periaatteita ei ole vakioitu, joten alueet tekevät ennusteet oman toimintansa lähtökohdista, eikä niitä voi suoraan verrata keskenään. Tämän takia alueiden taloudellista asemaa voi vertailla vain tilinpäätöstietojen pohjalta.

Muutostukiprojektia on käsitelty myös lakisääteisessä hyvinvointialueneuvottelussa 28.11. 2024. Neuvotteluissa todettiin, että ministeriöiden tilannekuva Kanta-Hämeen hyvinvointialueen osalta on perustunut osittain virheelliseen tietoon. Alueen tilanne on arvioitua parempi ja alueen päätöksentekokyvyn todettiin olevan hyvä. Kokouksesta tehdyssä muistiossa on todettu, että alueen talouden tilannekuva on muuttunut, eikä alueen ole välttämätöntä lähteä mukaan muutostukiprojektiin. Edelleen muistiossa todetaan; ”Mikäli alue ei osallistu, ei sillä ole riskejä tai negatiivisia seuraamuksia alueelle.”

Hyvinvointialuejohtajan päätösesitys

Aluehallitus päättää, ettei Kanta-Hämeen hyvinvointialue lähde mukaan muutostukiprojektiin.

Päätös

Aluehallitus hyväksyi päätösesityksen.

Toimialajohtaja Jarmo Lappalainen ja rahoitus- ja investointijohtaja Petrus Kukkonen olivat kokouksessa paikalla asiantuntijoina tämän asian käsittelyn aikana.

Täytäntöönpano

päätösote / rahoitus- ja investointijohtaja Petrus Kukkonen

Muutoksenhaku

Ei muutoksenhakuoikeutta